

Povelová technika pro činnost psa – NZŘ

1. Povel pro jednotlivé cviky nebo jejich části určuje zkušební řád a psovod je povinen je používat.
2. Povel dává psovod psu na pokyn rozhodčího, pokud ZŘ neurčuje jinak.
3. Opakování povelu, kromě cviků, kde to zkušební řád výslovně povoluje, snižuje, případně anuluje bodové hodnocení.
4. Za opakování povelu se rovněž považuje setrvání psovoda v poloze povelu, různé úkroky, posunky nebo jiné působení na psa.
5. Chválení psa je povoleno pouze po ukončení cviku (1x krátce po cca 3vt. prodlevě), pes i psovod v základním postoji.
6. Povel pro činnost psa rozdělujeme na povel zvukové (zkratka Z) a na povel posunkové (zkratka P).
7. Při cvičích dává rozhodčí psovodovi pokyn k provedení cviku, i dílčích výkonů ve cviku a to tak, aby neovlivňoval činnost psa.

Povely pro činnost psa

1. Pro jednotlivé cviky se povel rozlišují na:
 - a) **zvukové**
 - b) **posunkové - pes u nohy psovoda**
 - c) **posunkové - pes před psovodem.**
2. Ovladatelnost psa na vodítku nebo bez vodítka:
 - a) k noze
 - b) lehký úder levou rukou na stehno.
3. Přivolání psa s usednutím před psovoda:
 - a) ke mně.
4. Přivolání psa s připojením nebo usednutím k noze psovoda:
 - a) k noze
 - b) lehký úder levou rukou na levé stehno.
5. Polohy psa při klidu psovoda:
 - a) lehni
 - b) mávnout levou rukou nad hlavou a trupem psa, zepředu dozadu
 - c) ze vzpažení pravou paži připažit předem
 - a) vstaň
 - b) mírné pokrčení v kolenou
 - c) zdvihnout do pasu před sebe poloohnutou pravou paži dlaní nahoru
 - a) sedni
 - b) lehký úder levou rukou na levé stehno
 - c) předpažit pravou paži do výše oka dlaní vpřed.
6. Ponechání psa na místě za pohybu psovoda v poloze:
 - a) sedni

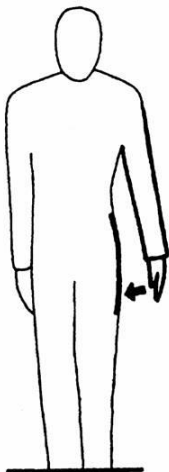
- a) lehni
- b) mávnout levou rukou nad hlavou a trupem psa, zepředu dozadu

- a) stůj
- b) levou rukou dát dlaní před čenich psa.

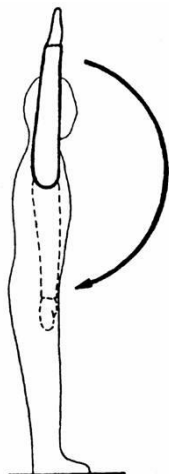
7. Aport volný:
 - a) aport (přines)
 - b) ukázat rukou ve směru předmětu s nakloněním trupu.
8. Aport skokem nebo šplhem:
 - a) vpřed (hop), aport (přines).
9. Kladina:
 - a) vpřed, při požadovaném zpětném překonání kladiny zpět.
10. Štěkáání psa na povel:
 - a) štěkej
 - b) ohnout pravou paži v lokti ke psu a se vztyčeným ukazovákem třikrát kmitnout před očima psa
 - c) ohnout pravou paži v lokti směrem vzhůru, vztyčit ukazovák a třikrát kmitnout směrem proti psu.
11. Ponechání psa na místě:
 - a) zůstaň
 - b) mírné přiložení dlaně pravé ruky před čenich psa.
12. Pouštění při přinášení předmětu:
 - a) pust.
13. Pochvala psa:
 - a) ústní
 - b) pohlazení, poplácání.
14. Zákaz nebo přerušování nežádoucí činnosti:
 - a) fuj.
15. Volný pohyb psa:
 - a) volno
 - b) volný pohyb pravé nebo levé paže do směru a naklonění těla.

Obrázek č. 8: Povel „K NOŽE“

Lehký úder levou rukou o stehno (používá se když je pes u psovoda).

Obrázek č. 9: Povel „LEHNI“

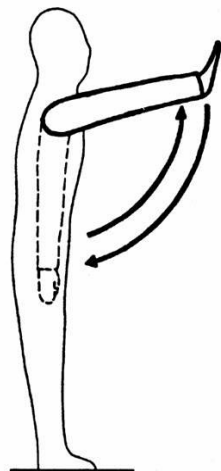
Ze vzpažení pravou paží připažit předem (používá se, když je pes od psovoda vzdálen).

Obrázek č. 10: Povel „VSTAŇ“

Zdvihnout do pasu před sebe poloohnutou pravou paži dlaní nahoru (používá se, když je pes od psovoda vzdálen).

Obrázek č. 11: Povel „SEDNI“

Předpažit pravou paži do výše oka dlaní vpřed (používá se, když je pes od psovoda vzdálen).

ZKOUŠKA ZÁKLADNÍ OVLADATELNOSTI (ZZO)**Kritéria pro zkoušku ZZO**

1. Stáří psa nejméně 10 měsíců.
2. Účast na zkoušce nepodmiňuje splnění jiného druhu nebo stupně zkoušky.
3. Povelovou techniku uvádí zkušební řád u každého cviku zkratkou Z = povel zvukový, P = povel posunkový. Psovod může použít jeden povel nebo oba současně. Použití oslovení psa jménem je vždy možné před zvukovým povelům.

Náplň zkoušky ZZO, dosažitelné body**1. Poslušnost:**

a) přivolání psa (libovolný ze dvou způsobů)	ZP	10
b) ovladatelnost psa na vodítku	ZP	10
c) sedni - lehni (na vodítku u nohy)	ZP	10
d) za pochodu odložení vleže	ZP	10
e) aport volný (předmět psovoda)	ZP	10
f) odložení psa (15 kroků)	ZP	10
	60	(42)

2. Speciální cviky

a) přivolání psa za ztížených podmínek	ZP
b) chování psa ve skupině osob	ZP
c) chování psa krátkodobě přivázaného	
a) ponechaného o samotě	ZP

Připomínky k provádění zkoušky ZZO

1. Pokud se v tomto článku jinak neuvádí, platí pro provádění cviků pokyny z druhé části zkušebního řádu „Metodika a provádění cviků“.
2. Přivoláním psa libovolným způsobem se rozumí způsob přivolání psa, který v obou způsobech popisuje druhá část tohoto ZŘ.
3. Ovladatelnost psa na vodítku se provádí za chůze s obratem vlevo, vpravo bok a čelem vzad. Předepsaný pohyb psa na vodítku u nohy se přezkouší i za poklusu na rovném úseku dlouhém 10 kroků. Proveďte se přezkoušení ovladatelnosti psa na místě - obraty vlevo, vpravo bok a čelem vzad.
4. Cvik „Sedni – lehni“ se provádí na vodítku u nohy. Psovod je v základním postoji a pes sedí u jeho levé nohy. Na pokyn rozhodčího psovod psa položí a po třech sekundách na povel rozhodčího psa posadí.
5. Odložení za pochodu vleže se provede po 10 - 15 krocích na povel rozhodčího. Psovod se psem na vodítku za pochodu posunkovým a slovním povelům psa i s vodítkem položí a aniž by měnil rytmus a způsob chůze

pokračuje dále ještě 10 kroků. Na povel rozhodčího se otočí a vrací se ke psu. Přistoupí k jeho pravé straně, zastaví se a zvedne vodítko. Na další pokyn rozhodčího psa posadí.

6. Ke cviku „Aport volný“ může použít psodv libovolný předmět. Předmět musí být odhozen do vzdálenosti minimálně 10 kroků. Při odhazování předmětu může být pes držen za obojek. Pes musí donést předmět do vzdálenosti minimálně 2 kroky od psodova.
7. Při cviku „Odložení psa“ se dostaví psodov se psem na určené místo. Zde zaujme základní postoj, pes sedí u levé nohy. Na pokyn rozhodčího uvolní psa z vodítka a posunkovým a slovním povelům psa položí. Dalším povelům ponechá psa na místě a odchází do vzdálenosti 15 kroků, kde na povel rozhodčího zastaví, otočí se a setrvá do dalšího pokynu rozhodčího.
8. Cvik „Přivolání psa za ztížených podmínek“ se může provádět na cvičišti nebo přilehlých prostorách. Psodov se psem na volno a s náhubkem jde určeným směrem v úseku dlouhém 50 kroků. Na tomto úseku na psa působí ve vzdálenosti od osy postupu 30 kroků a 20 kroků od výchozího bodu rušivé podněty a to v prvé řadě dva pohybující se psodovi se psy na vodítku. Dalším rušivým podnětem vzdáleným od dvou psodovů 10 kroků budou dvě osoby, které si budou hrát s míčem a to buď si můžou házet nebo kopat ve vzdálenosti od sebe asi 5 kroků. Míč se musí pohybovat větší část doby po zemi. Psodov dá psovi povel „Volno“ do směru, kde jsou dva psodovi se psy a dvě osoby, hrající si s míčem. Pokud pes na jeden z rušivých podnětů zareaguje a rozběhne se daným směrem minimálně 10 kroků, je psodovem na pokyn rozhodčího přivolán. Pokud se pes nechce od psodova vzdálit, je osobami na sebe upoután (hlasitým hovorem, křikem, pohybem). Způsob přivolání si může psodov zvolit. Cílem cviku je přivolat psa který je zaujat výše popisovanými činnostmi. Pes, který se vzdálí od psodova, nesmí napadat psy, psodovy a osoby, hrající si s míčem.
9. Cvik „Chování psa ve skupině lidí“. Psodov se psem na vodítku přichází ke dvěma stojícím osobám. Zde se zastaví, psa si posadí u levé nohy a začne s nimi rozhovor. Po 30 vteřinách přichází další dvě osoby, které se zastaví tak, aby byl pes uprostřed skupinky a zapojují se do hovoru. Po dalších 30 vteřinách přichází další psodov se psem na vodítku a zastaví se těsně u skupiny. Celá skupina setrvá v rozhovoru ještě 30 vteřin. Zkoušený pes musí celou dobu klidně sedět, nesmí přicházející napadat a nebo projevoval bázeň. Nesmí útočit ani na psodova se psem.
10. Cvik „Chování psa krátkodobě přivázaného a ponechaného o samotě“ se provádí v prostoru mimo cvičiště, pokud možno v místech, kde je mírný pohyb osob (možno i pomocníků). Psodov se psem na vodítku a náhubkem přichází k rozhodčímu, zde se zastaví, posadí psa a s rozhodčím se pozdraví podáním ruky. Rozhodčí určí psodovi místo, kde uváže psa na vodítku, maximálně 2m dlouhé. Psodov nechá uvázaného psa s náhubkem a odchází do úkrytu vzdáleného minimálně 20 kroků. Pes může být v jakékoliv poloze. Po 1 minutě od doby, kdy psodov zašel do úkrytu přejde v těsné blízkosti od psa skupinka hlasitě se bavících osob. Po 30 vteřinách přejde v těsné vzdálenosti kolem uvázaného psa pomocník se psem. Při setkání s rozhodčím a i v době, kdy je uvázaný, se pes musí chovat klidně, nemá štěkat a na procházející osoby ani na psa nesmí útočit.
11. Hodnocení provedení cviků části "Poslušnost" se provádí jako u ostatních zkoušek tohoto zkušebního řádu.
12. Hodnocení speciálních cviků:
 - a) přivolání psa za ztížených podmínek
 - okamžitá reakce na povel a rychlé, přímé a radostné přiběhnutí k psodovi, malé nepřesnosti v ukončení cviku - prospěl výborně
 - vyžádání druhého a třetího povelu, pomalý a nepřímý příchod - prospěl
 - pes nepřijde ani na třetí povel ke psodovi - neprospěl.
 - b) chování psa ve skupině lidí
 - pes sedí klidně u nohy psodova, na přicházející osoby reaguje klidem - prospěl výborně

- pes při příchodu osob projevuje mírný neklid, ale nechá se povelům psodova uklidnit - prospěl
- pes při příchodu osob projevuje velký neklid, to ať už přílišnou bázlivost nebo agresivitu, k uklidnění je třeba opakovaných povelů, na které pes reaguje nedostatečně - neprospěl.
- c) chování psa krátkodobě přivázaného a ponechaného o samotě
 - pes se při setkání s rozhodčím chová klidně, po uvázání a vzdálení se psodova je klidný, neprojevuje bázeň, ani agresivitu, kolem jdoucí osoby a psa klidně sleduje - prospěl výborně
 - při setkání s rozhodčím projevuje mírný neklid, po uvázání a odchodu psodova celou dobu štěká, na procházející osoby a psa štěká bez úmyslu je napadnout – prospěl
 - při setkání s rozhodčím projevuje agresivitu se snahou napadení, po uvázání silný neklid, procházející osoby a psa napadá - neprospěl.

13. Pro splnění části „Speciálních cviků“ je třeba, aby pes ve dvou cvicích splnil cvik alespoň na „Prospěl“ a v jednom může být hodnocen „Neprospěl“.

METODIKA PROVÁDĚNÍ CVIKŮ - CVIKY POSLUŠNOSTI

Předvedení psa při zkoušce

1. Pokud je pes v přímé blízkosti psovoda, ať již na vodítku nebo volně, má podle požadavku sedět, ležet nebo stát u levé nohy psovoda tak, aby podélná osa jeho těla byla ve směru, kterým stojí psovod. Ve všech polohách musí být rameno psa na úrovni nohou psovoda. Pes zaujímá polohu vůči psovodovi těsně. Vodítka drží psovod v pravé ruce a má být mírně prověšené. Každý cvik začíná a končí základním postojem se psem u levé nohy.
2. Při umístění psa před psovodem má pes sedět, ležet nebo stát ve vzdálenosti jednoho kroku tak, aby byli psovod se psem čelem proti sobě.
3. Za pohybu psovoda se pes pohybuje pozorně a radostně současně s psovodem vedle jeho levé nohy tak, aby byl neustále svým pravým ramenem na úrovni myšlené osy mezi kolena psovoda (nesmí zůstat za psovodem ani předbíhat). Pes nesmí psovodovi překážet v pohybu a má jej sledovat těsně. Při vedení psa na vodítku, nesmí být napnuté. Pokud pes pracuje volně, má psovod vodítko ukryté nebo pověšené z levého ramene k pravému boku.
4. Pes zůstává u levé nohy psovoda i při obrazech a usedání k noze psovoda. Při obrazech čelem vzad a přisedání k noze z předsednutí může pes psovoda obíhat, toto však musí být prováděno ve stejných situacích vždy shodně.
5. Rozhodčí postupuje tak, aby mohl cviky sledovat v co možná nejmenší vzdálenosti tak, aby nerušil výkon psa, ale mohl posoudit veškeré tiché povely apod.

Základní ovladatelnost

1. Přivolání psa. Cílem cviku je, aby pes na povel psovoda okamžitě, rychle a přímo přiběhl k psovodovi.
2. Přivolání psa lze vyžadovat za pohybu nebo klidu psovoda, pes musí být od psovoda vzdálen minimálně 10 kroků. Psovod hlásí rozhodčímu předem, pro který způsob se rozhodl (ZZO, ZM, ZMMP). U cviků, kde se provádí přivolání z vysílání, nedoběhne-li pes do poloviny předepsané vzdálenosti, nelze přivolání hodnotit.
3. Podle způsobu použití a okamžité potřeby rozlišujeme použití povelové techniky, která souvisí s provedením závěru cviku, kdy:
 - a) při pokračujícím pohybu psovoda je pes přivolán k noze a dále pokračují společně v určeném pohybovém rytmu
 - b) při klidu psovoda pes po přiběhnutí usedá ihned těsně před psovoda.
4. Ovladatelnost psa na vodítku nebo bez vodítka. Cílem cviku je, aby pes sledoval přesně a ukázněně psovoda při chůzi, poklusu, změnách směru pochodu nebo při obrazech na místě.
5. Psovod dává psu povel při vykročení, změně směru nebo pohybového rytmu, zastavení a obrazech na místě.

Polohy psa při klidu psovoda

1. Cvik ve svém souhrnu sleduje možnost stojícího psovoda, aby povel usměrnil psa k zaujetí polohy sedni, lehni nebo vstaň.
2. Podle požadavku zkoušky se cvik provádí se psem u nohy na vodítku, volně se psem na jeden krok před psovodem nebo ve vzdálenosti 20 kroků před psovodem.
3. Cvik se může prověřit i několika různými provedeními každé polohy.

4. Při zaujímání polohy nesmí docházet ke změně stanoviště psa.

Polohy psa při pohybu psovoda a psa

1. Cvik sleduje usměrnění psa povelom do určité polohy za pochodu a setrvání v ní až do ukončení cviku, to je do příchodu psovoda ke psu.
2. Podle druhu nebo stupně zkoušky se odložení psa (krátkodobé) provádí do polohy sedni, lehni a stůj.
3. Psovod při provádění cviku se nesmí zastavovat nebo se ohlížet na psa, zda tento úkol splnil či nikoli, musí pokračovat v určeném směru a pohybovém rytmu.
4. Pes musí polohy zaujímat okamžitě, rychle a přesně.
5. Povel k zaujetí polohy dává psovod na pokyn rozhodčího přibližně po 10 krocích chůze, psovod se zastavuje na pokyn rozhodčího ve vzdálenosti přibližně 30 kroků.

Přinášení předmětů (aportování)

1. Předměty určené k provádění těchto cviků musí být předem umístěny na cvičební ploše.
2. Přinášení předmětů se u vyšších zkoušek ztěžuje aportováním přes překážku skokem nebo šplhem.
3. Stupně zkoušek také určují, zda lze při aportování použít libovolný předmět nebo zda se musí použít dřevěné činky, s předepsanou hmotností.
4. Jako předmětu psovoda při aportování nelze použít hračky nebo část výstroje psa (míček a krátký pešek bez poutka je povolen).
5. Při volném aportování nutno předmět odhodit do vzdálenosti nejméně 10 kroků.
6. Při aportování přes překážku nebo šplhem se neurčuje vzdálenost psovoda od překážky, ponechá se na jeho úvaze.
7. Provedení cviku se dělí do čtyř částí, k jejich předvedení dává pokyn rozhodčí:
 - a) odhození předmětu
 - b) vyslání psa k přinesení předmětu
 - c) odebrání předmětu
 - d) usednutí psa k noze psovoda.
8. Při odhazování předmětu je pes volný a sedí u levé nohy psovoda.
9. Na povel psovoda vybíhá pes k provedení cviku. Při provádění aportu přes překážku se povel doplňuje ještě povelom pro překonání překážky. Povel pro aport musí být dán nejpозději v okamžiku doskoku psa za překážku.
10. Na povel běží pes co nejrychleji a nejkratším směrem pro předmět, pevně ho uchopí a stejnou cestou se vrací s předmětem k psovodovi.
11. Obdobně je tomu při aportu přes překážku. Pes překoná překážku, uchopí předmět a stejnou cestou se vrací k psovodovi.
12. Pes usedne těsně před psovoda a zůstává sedět, aniž by předmět pustil nebo jej překusoval. Nemá přijít do fyzického kontaktu se psovodem.

13. Na povel psovoda mu pes odevzdá předmět a zůstává sedět. Na další povel usedá k jeho levé noze.

14. Podání aportu psovi do tlamy před provedením cviku vede k anulování celé bodové hodnoty.

Odložení

1. Účelem cviku je, aby psovod mohl ponechat psa na určeném místě po určitou dobu, aniž by pes místo opustil.
2. Pes po dobu odložení nemá vstávat, sedat si, válet se, štěkat, popolézat nebo popocházet. Pes nesmí určené místo opustit (se ztrátou se tolerují tři kroky). Přitom není chybou poloha vleže na levém či pravém stehně.
3. Umístění psovoda je 15, 25 a 50 kroků od psa, psovod stojí čelem ke psu nebo je v úkrytu vzdáleném rovněž 50 kroků od ležícího psa.
4. Rušivými vlivy může být přítomnost jiných osob či jiných psů, kteří provádějí cviky ve vzdálenosti ne kratší než 20 kroků.
5. Psovod nesmí na psa působit a ovlivňovat jej k setrvání na místě. U psa nelze ponechat předmět nebo předměty, které by jej měly na místě zdržet.
6. Cvik odložení psa se provádí v závěru části poslušnosti. Odložení trvá po dobu, kdy další pes plní cviky poslušnosti téhož typu zkoušky nebo po dobu, odpovídající témuž typu zkoušky. U zkoušky ZZO, ZM, ZVV 1 stojí psovod se psem na značce, kde bude provádět odložení do doby než další pes provede přivolání, potom na pokyn rozhodčího psa odkládá a odchází na určenou vzdálenost.
7. Pro odložení dlouhodobé jsou na cvičišti vytyčena dvě místa, zvláště pro feny a pro psy, vzdálenost mezi nimi je 5 kroků.